

Dat het schip „*De Liefde*” ex-*Erasmus* gedurende deze voor onze historie zoo hoogst belangwekkende en in goed en bloed duur gekochte expeditie, inderdaad nog de emblema *Erasmus* aan het hek voerde, daarvan bestaat een geheel van het bovenstaande onafhankelijk, authentiek bewijs uit 1599, ook zelfs wat betreft den stijl van het beeld zooals het ons nu uit de afbeeldingen en beschrijvingen bekend is.

In het Indisch-Spaansch archief te Sevilla zijn nl. de verhooren gevonden die in December 1599 te Callao door den onderkoning van Peru, don Luis de Velasco, persoonlijk werden afgenomen aan zes schepelingen van „*Het Vliegend Hert*”, die daarheen met dit schip waren overgebracht. Niet alleen dat in de verhooren van die schepelingen, het bewuste schip afwisselend met den naam *Erasmus* en met den naam *De Liefde* wordt aangeduid, maar een van hen, Pieter Jansz., lichtmatroos, vermeldt uitdrukkelijk, dat het schip op den spiegel (lees: boven den spiegel, dus *tegen het hek*) droeg: „*het beeld van een geestelijke met een boek in de hand*” dat *Erasmus* zou voorstellen, woordelijk staat daar: „*el almiranta se llama erasmo trae por diusa en la popa un clerigo que dicen es herasmo*”, terwijl in het verhoor van Jan Claesz., een der andere schepelingen, voorkomt, dat hij zich wèl het beeld herinnert maar *niet* den naam. Dit laatste is minder vreemd dan het nu lijkt. Onzekerheid bracht het door elkaar gebruiken van den ouden en den lateren naam, nog vermeerderd door het behoud van het oude embleem. Bovendien was het in dien tijd gebruikelijk om een schip aan te wijzen met den naam of met den rang van den bevelhebber.

Als men nu het bovenstaande resumeert, kan er zeker geen schijn of schaduw van onzekerheid bestaan, dat het zich tot voor zeer korten tijd in den tempel te Azuma, thans in beslissende overwinning welke Iejasoe in October 1600 te Sekigahari op de verzetspartij bevocht en waarmede zijn dynastie, voor meer dan twee en een halve eeuw, op den keizerstroon bevestigd zou blijven. (Zie Wieder blz. 16—18). In 1607 spreekt Matelief in zijn journaal over deze schepelingen: „*seyden kennisse te hebben aen Jaep Quaeck, ende datter noch 8 of 10 Hollanders in Japon waren, die voor den Koninck schepen maeckten*”. (Hartgers 1648, blz. 91).